

Σιούφας και Συνεργάτες
Δικηγορική Εταιρεία

ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΩΝ ΔΑΝΕΙΩΝ ΤΑΜΕΙΟΥ ΑΝΑΚΑΜΨΗΣ ΚΑΙ ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

www.sioufaslaw.gr

Εισαγωγή

Το Ταμείο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας («**ΤΑΑ**») συστήθηκε δυνάμει του Κανονισμού 2021/241 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (ο «**Κανονισμός ΤΑΑ**»), μετά την εξάπλωση του COVID-19, στις αρχές του 2020, η οποία μετέβαλε τις οικονομικές, κοινωνικές και δημοσιονομικές προοπτικές σε όλο τον κόσμο. Το ΤΑΑ συνιστά ένα απαραίτητο καινοτόμο εργαλείο για την παροχή άμεσης οικονομικής στήριξης στα κράτη μέλη, προκειμένου τα τελευταία να επιταχύνουν την υλοποίηση βιώσιμων μεταρρυθμίσεων και δημόσιων επενδύσεων. Συνιστά δε τον πυρήνα του έκτακτου μέσου ανάκαμψης, του NextGenerationEU, και είναι το μεγαλύτερο πρόγραμμα χρηματοδότησης της ΕΕ μέχρι σήμερα, με πρόβλεψη να διαθέσει τελικά έως και 723,8 δισεκατομμύρια ευρώ σε επιχορηγήσεις και δάνεια στα κράτη μέλη.

Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας (ΕΣΑΑ)

Στις 27 Απριλίου 2021, το ελληνικό κράτος υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή το Εθνικό Σχέδιο Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας «Ελλάδα 2.0» (το «**ΕΣΑΑ**»), ζητώντας, μεταξύ άλλων, δανειακή στήριξη για την υλοποίησή του. Στις 13 Ιουλίου 2021, το ΕΣΑΑ εγκρίθηκε με την εκτελεστική απόφαση με αριθμό 10152/21 και, η Συμφωνία Δανειακής Στήριξης, ημερομηνίας 20/26 Ιουλίου 2021, υπογράφηκε μεταξύ της Επιτροπής και του ελληνικού κράτους, και κυρώθηκε με τον Νόμο 4822/2021 (ΦΕΚ Α 135/02.08.2021).

Πειραιάς
Νέου Φαλήρου 6^α
Αγ. Ι. Ρέντη, 182 33
τηλ: +30 210 3673000
fax: +30 210 3673070
email: info@sioufaslaw.gr
website: www.sioufaslaw.gr

Θεσσαλονίκη
Νικηφόρου Ουρανού 3
Θεσσαλονίκη, 546 27
τηλ: +30 231 6005800
fax: +30 231 6005899

Πάτρα
Λεωφόρος Όθωνος-Αμαλίας 45
Πάτρα, 262 22
τηλ: +30 261 0226549
fax: +30 261 0242971

Ρουμανία
76 Splaiul Unirii, River Plaza Tower A 7th floor
Bucharest, District 4, P.C.040037
τηλ: +40 372 171778
fax: +40 372 171779
email: info@sioufaslaw.ro
website: www.sioufaslaw.ro

Στις 31 Αυγούστου 2023, το ελληνικό κράτος υπέβαλε στην Ευρωπαϊκή Επιτροπή ένα τροποποιημένο ΕΣΑΑ, το οποίο περιλάμβανε (i) τροποποιήσεις σχετικά με 69 μέτρα, (ii) ένα κεφάλαιο REPowerEU (βασισμένο στο σχέδιο της ΕΕ που αποσκοπεί στη μείωση της εξάρτησης της Ευρώπης από τα ορυκτά καύσιμα και στην επιτάχυνση της μετάβασης στην πράσινη ενέργεια ως αποτέλεσμα της ρωσικής εισβολής στην Ουκρανία) και (iii) αίτημα για περαιτέρω στήριξη με δάνεια.

Η αναθεώρηση του ΕΣΑΑ εγκρίθηκε στις 8 Δεκεμβρίου 2023 με τη νέα εκτελεστική απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου υπ' αριθμ. 15831/1/23. Στις 7 Ιουνίου 2024, το ελληνικό κράτος και οι υπηρεσίες της Επιτροπής συμφώνησαν να τροποποιήσουν τις μεταξύ τους συμφωνίες στη βάση της παραπάνω νέας εκτελεστικής απόφασης.

Βασικοί αριθμοί του ΕΣΑΑ

Το αναθεωρημένο ΕΣΑΑ περιλαμβάνει **103 επενδύσεις και 76 μεταρρυθμίσεις**, αξιοποιώντας επενδυτικούς πόρους ύψους **35,95 δις ευρώ** (18,22 δις ευρώ σε επιχορηγήσεις και **17,73 δις ευρώ σε δάνεια**).

Οι πυλώνες του ΕΣΑΑ:

- ❖ Πράσινη μετάβαση
- ❖ Ψηφιακή μετάβαση
- ❖ Απασχόληση-Δεξιότητες- Κοινωνική Συνοχή
- ❖ Ιδιωτικές επενδύσεις και μετασχηματισμός της οικονομίας

Το Ελληνικό Δημόσιο θα αξιοποιήσει το σύνολο των δανειακών κεφαλαίων που δύνανται να αντλήσει στο πλαίσιο του ΤΑΑ για τη χρηματοδότηση επενδύσεων που εμπίπτουν στους κάτωθι θεματικούς άξονες:

- ❖ Πράσινη μετάβαση
- ❖ Ψηφιακός μετασχηματισμός
- ❖ Καινοτομία, έρευνα και ανάπτυξη
- ❖ Ανάπτυξη οικονομιών κλίμακος μέσω συνεργασιών, εξαγορών και συγχωνεύσεων
- ❖ Εξωστρέφεια

Οι Επιχειρησιακές Συμφωνίες

Μετά την έγκριση του ΕΣΑΑ, οι ελληνικές τράπεζες υπέγραψαν με το Ελληνικό Δημόσιο τις λεγόμενες Επιχειρησιακές Συμφωνίες ("ΕΣ"), οι οποίες ρυθμίζουν τον τρόπο κατανομής των κεφαλαίων του ΤΑΑ στις τράπεζες και θέτουν τη διαδικασία και τους κανόνες χρηματοδότησης των επενδύσεων, στις οποίες θα προβούν οι τελικοί δικαιούχοι. Οι ΕΣ προβλέπουν-μεταξύ άλλων- την ανάθεση στις τράπεζες διαμεσολαβητικών χρηματοπιστωτικών υπηρεσιών, όπως ο αρχικός έλεγχος επιλεξιμότητας κάθε αιτήματος χρηματοδότησης, η πιστοληπτική αξιολόγηση του σχετικού αιτήματος, η διοργάνωση, διαπραγμάτευση και υπογραφή για λογαριασμό του Ελληνικού Δημοσίου των χρηματοδοτικών και εξασφαλιστικών συμβάσεων και η λήψη κάθε αναγκαίου, πρόσφορου και προσήκοντος μέτρου για την αποπληρωμή και είσπραξη των οφειλόμενων ποσών. Οι εμπορικές τράπεζες χορηγούν, παράλληλα με το Δάνειο ΤΑΑ, το Δάνειο Συγχρηματοδότησης (το «**Δάνειο Συγχρηματοδότησης**») χωρίς κεφάλαια από το ΤΑΑ, για την κάλυψη των συνολικών χρηματοδοτικών αναγκών του επενδυτικού σχεδίου, και δύνανται να προβαίνουν σε τροποποίηση, αναδιάρθρωση, έγκριση αποκλίσεων από τους όρους των συμβάσεων δανεισμού του τελικού αποδέκτη (waivers) και άλλα μέτρα, σε σχέση τόσο με τα Δάνεια ΤΑΑ όσο και με τα Δάνεια Συγχρηματοδότησης, χωρίς τη συναίνεση ή την έγκριση του Ελληνικού Δημοσίου.

Πίνακας Κριτηρίων Επιλεξιμότητας

<p>Επιλέξιμοι Δικαιούχοι</p>	<p>Κάθε φυσικό ή νομικό πρόσωπο, εφόσον δεν εξαιρείται είτε λόγω της καταστατικής του έδρας είτε επειδή δραστηριοποιείται σε αποκλειόμενες δραστηριότητες, σύμφωνα με την Υπουργική Απόφαση 159335/2021 “Κριτήρια αξιολόγησης της επιλεξιμότητας των επενδυτικών σχεδίων που χρηματοδοτούνται με δάνεια του Ταμείου Ανάκαμψης και Ανθεκτικότητας”, όπως ισχύει.</p> <p>Σε περίπτωση νομικού προσώπου, ο φορέας υλοποίησης πρέπει να εμπίπτει και σε μία τουλάχιστον από τις εξής περιπτώσεις:</p> <p>(α) να αποτελεί ιδιωτική επιχείρηση ή</p> <p>(β) να αποτελεί επιχείρηση στο μετοχικό κεφάλαιο της οποίας, η κρατική συμμετοχή είναι μικρότερη ή ίση του πενήντα τοις εκατό (50%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου ή</p> <p>(γ) να αποτελεί επιχείρηση, η οποία ανεξαρτήτως του ποσοστού κρατικής συμμετοχής στο μετοχικό κεφάλαιό της, έχει στην κυριότητά της ή/και διαχειρίζεται δίκτυα ενέργειας, που αποτελούν φυσικό μονοπώλιο.</p>
<p>Επιλέξιμες Δαπάνες</p>	<p>Δαπάνες που πραγματοποιούνται εντός της ελληνικής επικράτειας και περιλαμβάνουν:</p> <ul style="list-style-type: none"> ✓ Γήπεδα (αγορά-χρήση-μίσθωση) - Η αγορά γηπέδου είναι επιλέξιμη εφόσον είναι συνυφασμένη με το επενδυτικό σχέδιο και δεν ξεπερνά το 30% του επιλέξιμου κόστους («ΕΚ») ✓ Κτίρια (αγορά-χρήση-μίσθωση) ✓ Εξοπλισμό (αγορά-χρήση-μίσθωση) ✓ Μεταφορικά μέσα (αγορά-χρήση-μίσθωση) ✓ Άυλα (αγορά - κατασκευή- χρήση) ✓ Μισθοδοσία/άλλα κόστη συνδεδεμένα με το επενδυτικό σχέδιο ✓ Υπηρεσίες τρίτων ✓ Αναλώσιμα ✓ Λειτουργικά ✓ Κεφάλαιο κίνησης ✓ Δαπάνες προώθησης και επικοινωνίας
<p>Επιλέξιμες Επενδύσεις (“ΕΕ”)</p>	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Θα πρέπει να πληρούν τα κριτήρια ενός τουλάχιστον πυλώνα του ΕΣΑΑ ✓ δεν επιτρέπεται να εμπίπτουν στις αποκλειόμενες δραστηριότητες, όπως ορίζονται στις σχετικές διατάξεις (π.χ. δραστηριότητες που συνδέονται με τον καπνό, τα τυχερά παιχνίδια κ.λπ.) ✓ απαιτείται να διαθέτουν θετική καθαρή παρούσα αξία (‘net present value’) και να δύνανται να αποπληρώσουν σε βάθος χρόνου τα Δάνεια ΤΑΑ και Δάνεια Συγχρηματοδότησης ✓ θα πρέπει να είναι σε συμμόρφωση με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων ✓ θα πρέπει να είναι σε συμμόρφωση με την Αρχή της Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης (<u>Do no Significant Harm Technical Guidance (2021/C58/01)</u>)

Πίνακας εγκριτικής διαδικασίας, βασικών χαρακτηριστικών και όρων των Δανείων ΤΑΑ

Αίτημα	Μέσω της πλατφόρμας GoBeyond https://greece20-loans.gov.gr/welcome/
Αξιολόγηση/ έγκριση	<ol style="list-style-type: none">1. οι τράπεζες προβαίνουν σε μια καταρχήν αξιολόγηση της επιλεξιμότητας των αιτημάτων χρηματοδότησης και προεγκρίνουν τη χρηματοδότηση με βάση τη δική τους πιστωτική πολιτική2. ο ανεξάρτητος πιστοποιημένος αξιολογητής που επιλέγεται από κατάλογο αξιολογητών επιβεβαιώνει-μεταξύ άλλων- την πλήρωση των κριτηρίων επιλεξιμότητας, και τη συμμόρφωση του επενδυτικού σχεδίου με τους κανόνες κρατικών ενισχύσεων και την Αρχή της Μη Πρόκλησης Σημαντικής Βλάβης3. οι τράπεζες εγκρίνουν εν τέλει τη χρηματοδότηση με βάση τη δική τους πιστωτική πολιτική και μετά τη θετική αξιολόγηση του ανεξάρτητου αξιολογητή
Νομική μορφή Δανείων ΤΑΑ και Δανείων Συγχρηματοδότησης	Αμφότερα μπορούν να συνομολογούνται ως ομολογιακά ή απλά δάνεια. Στην περίπτωση των ομολογιακών Δανείων ΤΑΑ, η τράπεζα διορίζεται ως εκπρόσωπος ομολογιούχων και πληρεξούσιος καταβολών και έχει στη φύλαξή της τους τίτλους των ομολογιών ΤΑΑ. Στην περίπτωση των απλών Δανείων ΤΑΑ, η τράπεζα συμβάλλεται στο όνομά της αλλά εκπροσωπώντας το Ελληνικό Δημόσιο.
Μέγιστο ποσοστό Δανείου ΤΑΑ	50% του ΕΚ
Ελάχιστο ποσοστό Δανείου Συγχρηματοδότησης	30% του ΕΚ
Ελάχιστο ποσοστό ίδιας συμμετοχής	20% του ΕΚ Η ίδια συμμετοχή πρέπει να είναι <u>άμεσα</u> διαθέσιμη (με τη μορφή διαθέσιμων κεφαλαίων ή/και δανείων μειωμένης εξασφάλισης ή επίσης εισφοράς σε είδος εφόσον είναι άμεσα συνδεδεμένη με τις ΕΕ και δεν υπερβαίνει το 10% του ΕΚ)
Εξασφαλίσεις, προπληρωμές, πληρωμές και πιθανές ζημιές Δανείων ΤΑΑ & Δανείων Συγχρηματοδότησης	Με βάση την αρχή της σύμμετρης ικανοποίησης (pari passu)
Επιπλέον Δάνεια	Δύνανται να χορηγούνται για την κάλυψη μη επιλέξιμου επενδυτικού κόστους

Απαλλαγή των Δανείων ΤΑΑ από την εισφορά του Ν. 128/75 (0,6%)	Η απαλλαγή είναι σημαντική ιδίως στην περίπτωση των απλών δανείων καθώς τα ομολογιακά δάνεια εξαιρούνται ήδη της επιβολής εισφοράς σύμφωνα με τον Ν. 3156/2003. Δεδομένου ότι τα ομολογιακά δάνεια εκδίδονται από ανώνυμες εταιρείες, η απαλλαγή είναι σημαντική για άλλες μορφές εταιρειών-πλην των ΑΕ- που δεν μπορούν να εκδώσουν ομολογιακό δάνειο.
Διάρκεια Δανείων ΤΑΑ	3 έως 15 έτη ή έως 20 έτη σε περίπτωση χρηματοδοτήσεων Project Finance. Η διάρκεια του Δανείου ΤΑΑ δεν μπορεί να υπερβαίνει τη διάρκεια του Δανείου Συγχρηματοδότησης.
Περίοδος χάριτος	3 έτη μετά την πρώτη εκταμίευση και σε καμία περίπτωση πάνω από 5 έτη
Αναχρηματοδότηση	Η αναχρηματοδότηση δεν επιτρέπεται ως σκοπός του Δανείου ΤΑΑ. Ωστόσο, επιτρέπεται η χρήση των Δανείων ΤΑΑ για την αναχρηματοδότηση δανείων προσωρινής χρηματοδότησης (bridge financing) εφόσον (α) το δάνειο προσωρινής χρηματοδότησης συνομολογήθηκε μετά το αίτημα χρηματοδότησης με Δάνειο ΤΑΑ, (β) η επένδυση έχει ελεγχθεί και επιβεβαιωθεί ως επιλέξιμη και (γ) η αναχρηματοδότηση του δανείου προσωρινής χρηματοδότησης γίνεται pari passu και με το Δάνειο Συγχρηματοδότησης.
Επιτόκιο Δανείου Συγχρηματοδότησης και Επιπλέον Δανείου	Καθορίζεται ελεύθερα με βάση τα επιτόκια αγοράς (σταθερό ή κυμαινόμενο)
Επιτόκιο Δανείου ΤΑΑ	Καθορίζεται από τη διοίκηση (με υπουργική απόφαση) ως ελάχιστο σταθερό επιτόκιο ορισμένο στο 0,35% για πολύ μικρές και μικρές επιχειρήσεις και στο 1% για μεσαίες και μεγάλες, και ελέγχεται, για τους σκοπούς της συμμόρφωσης με τους κανόνες των κρατικών ενισχύσεων, σε σχέση με το επιτόκιο αναφοράς, όπως αυτό καθορίζεται στην υπ' αρ. 2008/С/14/02 Ανακοίνωση της Επιτροπής.
Προθεσμία διαθεσιμότητας κεφαλαίων ΤΑΑ	26/08/2026
Προθεσμία υλοποίησης χρηματοδοτούμενων επενδύσεων	31/12/2026

Τελευταία νέα

Στις 14 Ιουνίου 2024, η Ευρωπαϊκή Επιτροπή εξέδωσε θετική προκαταρκτική αξιολόγηση για το αίτημα εκταμίευσης 2,3 δις. ευρώ από το δανειακό σκέλος του Ταμείου Ανάκαμψης, που είχε καταθέσει η Ελλάδα, και στις 23 Ιουλίου 2024, ανακοινώθηκε η εκταμίευση του ως άνω ποσού των 2,3 δις. ευρώ.

Πέγκυ Μπόζου

Δικηγόρος
Νομική Σχολή Αθηνών, ΕΚΠΑ
ΠΜΣ Αστικού Δικαίου, Νομική Σχολή Αθηνών, ΕΚΠΑ
ΠΜΣ στην Ενέργεια: Στρατηγική, Δίκαιο και Οικονομία,
Πανεπιστήμιο Πειραιώς

